

Plenum

Torsdag 16.11.2017 kl. 15.59—18.49

3.3. Muntlig fråga om fattigdomen bland barnfamiljerna (Outi Alanko-Kahiluoto gröna) Muntligt spörsmål MFT 158/2017 rd

Muntlig frågestund

Talman Maria Lohela: Nästa fråga, ledamot Alanko-Kahiluoto.

Debatt

16.19 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on suhtautunut köyhiin väestöryhmiin välinpitämättömästi, eikä köyhyyden vähentäminen ole ollut sen työlliställä. Talouskasvun seurauksena syntynyt liikkumavara on käytetty hyvätuloisille suunnattuihin veronkevennyksiin ja unohdettu heikommassa asemassa olevat. Suhteellisen köyhyyden arvioidaan tämän hallituksen aikana nousseen yli 12 prosentilla.

Hallituksen leikkaustoimet ovat kasautuneet samoille ihmisryhmille. Lapsilisien indeksikorotuksen jäädyttäminen ja subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajoittaminen ovat vaikeuttaneet monen lapsiperheen arkea. Lisäheikennystä aiheuttaa lisäksi verotuksen lapsivähennyksen poisto. Lapsiasiavaltuutetun mukaan köyhyys on tämän politiikan seurauksena Suomessa jälleen periytymässä ja syventymässä, ja onkin aihetta kysyä arvoisalta valtiovarainministeriltä: oletteko tietoisia siitä, että asiantuntijat ovat varoittaneet siitä, että lapsiperheköyhyys on jälleen Suomessa syventymässä?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Orpo. — Saarikko vai Orpo? Nyt teidän täytyy päättää.

16.21 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aihe on hallitukselle tärkeä ja yhteinen. Koska kysymykseenne kohdistui erityisesti lapsiperheiden kokonaisuuteen, vastaan kysymykseen.

On aivan totta, että lapsiperheköyhyys on Suomessa ylisukupolvinen ja laaja ilmiö, josta varmasti kaikki tämän salin eduskuntapuolueet kantavat niin vastuuta kuin huoltakin. On totta, että vaalikauden alkupuolella teimme päätöksiä, jotka heikensivät lapsiperheiden toimeentuloa. Siksi olen hyvin iloinen, että ensi vuoden budjettiin olemme kyenneet tekemään päätöksiä, jotka kääntävät suuntaa. En liioittele niiden vaikutusta enkä ylikorosta niitä voimakkaiksi toimenpiteiksi mutta kuvaan suunnanmuutosta. Varhaiskasvatusmaksujen alentaminen opetusministeriön toimesta on iso kokonaisuus, joka tuo nollamaksuluokkaan noin 7 000 lapsiperhettä. Se on merkittävä teko lapsiperheköyhyyden torjumiseksi. Niin ikään kaikkein heikoimmassa asemassa olevat lapsiperheet, vähimmäisäitiys- ja -isyyuspäivärahoilla olevat, saavat nyt [Puhemies koputtaa] toimeentuloonsa korotuksen.

Punkt i protokollet PR 119/2017 rd

Lisäksi parannamme opiskelevien perheiden asemaa [Puhemies: Ministeri Saarikko, aika on täynnä!] huoltajakorotuksella.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.22 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Olen hyvin iloinen siitä, että hallitus on tarkastamassa suuntaansa. Esimerkiksi juuri opiskelevien perheiden kohdallaan on ollut hyvin huolestuttavaa se, että samaan aikaan ollaan heikennetty rajusti opintorahaa ja asumistukea, ja tämä on vaikeuttanut selkeästi näiden perheiden opintoihin keskittymistä.

Hallituksen välinpitämättömyys lapsiperheköyhyyttä kohtaan näkyy kuitenkin edelleen lainvalmistelutyössä, josta keskeisesti puuttuvat laadukkaat vaikutusarviot. Jos ne olisi huolella tehty, hallitus ehkä olisi huomannut, että sen leikkaukset tuppaavat kasautumaan tietyille ihmisryhmille, kuten eläkeläisille ja lapsiperheille. Kun nuorten ja lasten pahoinvointi kasautuu ja kouluttamattomuus periytyy, on aihetta kysyä: lupaateko jatkossa tehdä kattavat lapsivaikutusarviot kaikessa lapsiin ja lapsiperheisiin liittyvässä lainsäädännössä, jotta lapsiperheköyhyyden syventyminen saadaan pysähtymään?

16.23 Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Perin tärkeä kysymys, ja aihe kumpuaa jo myös Sipilän hallituksen ohjelmasta. Siellä on lapsiperhepalveluiden muutosohjelma, joka on siis laajapohjainen ohjelma siitä, että palveluiden painopiste käännetään ennaltaehkäisevään suuntaan, monen ajatuksissa sinne, missä ehkä olimme vielä 80–90-lukujen taitteessa, ja parantaisimme vielä siitä juoksuamme. Tuo kokonaisuus pitää sisällään tavoitteen siitä, että lapsivaikutusten arviointi olisi yhä vakaampi ja merkittävämpi osa kaikkea lainvalmistelua.

En kuitenkaan vastaanota väitettänne siitä, että tällä hetkellä lapsivaikutuksia ei laisinkaan olisi arvioitu. Kyllä näin lainsäädännössä tapahtuu, mutta ehkä tarvittaisiin laajempi ylisukupolvinen ote päätöstemme vaikutuksista — olivat ne miinus- tai plusmerkkisiä ensi vuoden budjetissa — pidemmällä aikavälillä Suomen kestävyyskannalta ja siten tulevan sukupolven hyväksi. Ehkä lapsivaikutuksia pitäisi arvioidakin ei pelkästään tämän päivän vaan myös huomisen lasten näkökulmasta.

16.24 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen oma selvitys nosti maamme keskeisimmäksi sisäisen turvallisuuden haasteeksi entisestään laajentuvan syrjäytymisen — sen, että kansalaiset jakautuvat menestyjiin ja syrjäytyviin. Hallituksen oma politiikka syventää tätä ongelmaa ja syrjäyttää yhä enemmän ihmisiä. Köyhyys, eriarvoisuus ja osattomuus kasvavat voimakkaasti, vaikka taloudessa on saavutettu käänne parempaan. Koulutuksesta ja ihmisten perusturvasta on leikattu valtavasti, ja samaan aikaan hallitus on veropolitiikallaan suosinut hyvätuloisia ja omia eturyhmiään eikä ole tavoitellut tuloerojen kaventamista. Hallitus valitsi tutkitusti tehottomat ja ympäristölle haitalliset vero- ja yritystuet.

Vihreät valitsivat omassa tulevaisuusbudjetissaan panostamisen koulutukseen sekä eriarvoisuuden torjuntaan. Panostamme köyhyyden torjuntaan yli 640 miljoonaa euroa. Kysynkin valtiovarainministeriltä: aiotteko tarttua vihreiden tulevaisuusbudjettiin ja siellä tehtyihin toimenpiteisiin, joilla voidaan vähentää köyhyyttä ja eriarvoisuutta?

Punkt i protokollet PR 119/2017 rd

16.25 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä me olemme perehtyneet ja perehdymme erittäin huolella kaikkien ryhmien tekemiin esityksiin. Vihreidenkin esityksessä oli paljon hyvää, oikeita painotuksia, kunnianhimoa, siitä kiitos. Mutta teidänkin budjetissanne oli mielestäni se ongelma, että sen tulopuollessa oli osittain sellaisia hyvin epämääräisiä eriä, kuten esimerkiksi harmaan talouden torjunnasta tulevat lisävarat. Eli ei tämä asia, niiden uusien panosten löytäminen, ole niin yksinkertaista, kun meidän pitää pitää tiukasti kiinni siitä, että velkaantuminen saadaan taitumaan.

Mutta mitä tulee sitten eriarvoisuuden lisääntymiseen, niin kyllä se nyt vain on niin, että jos työllisyys paranee — jos meillä on melkein 60 000 työtöntä vähemmän kuin vuosi sitten, jos meillä on 20 000 pitkäaikaistyötöntä vähemmän kuin vuosi sitten — niin kyllä se on menoa parempaan suuntaan. Se vähentää eriarvoisuutta tässä maassa. Kun ihminen pääsee töihin, niin se on kaikkein suurin nousu köyhyydestä ja syrjäytymisen vaarasta tai syrjäytyneisyydestä [Puhemies koputtaa] takaisin normaalielämään ja omaan elämään [Puhemies: Aika täynnä!] kiinni.

16.27 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Surullinen tosiasia tämän päivän Suomessa on, että edes työllisyys ei suojaa köyhyydeltä. Meillä on laskelmia, joiden mukaan jopa 500 000 suomalaista työssä käyvää — pienipalkkaisia, pät-kätyläisiä, nollatyösopimuksilla olevia ja niin poispäin — elää köyhyysrajan alapuolella. Varmasti haluatte lukuja: 70 000 alle 30-vuotiasta elää alle köyhyysrajan, 100 000 lasta elää alle köyhyysrajan, 350 000 eläkeläistä elää alle 1 000 euron kuukausituloilla. SDP teki laajan kansalaiskyselyn ihmisten ja perheiden toimeentulon vaikeuksista. Saimme jopa 1 000 vastausta siihen, ja siinä nousivat muun muassa asumisen kalleus, juuri tämä työllisyyden ongelma, pienet palkat ja päivähoidomaksut suuriksi tekijöiksi. Eikö hallitus ymmärrä, että ostovoiman nostaminen lisäisi [Puhemies koputtaa] ja vauhdittaisi talouskasvua, ei sen leikkaaminen?

16.28 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämänkin on tärkeä kulma tässä eriarvoistumiskehityksessä. Se on selvä asia, selvä fakta, että myöskin työssä käyviä on köyhyysrajan alapuolella.

Kun me mietimme niitä suuria kysymyksiä, kun mennään kohti 2020-lukua, niin minusta meidän pitäisi rohkeasti miettiä myöskin sitä, voisiko esimerkiksi perustulo olla yksi osa ihmisen palkanmuodostusta silloin, kun puhutaan pienipalkkaisesta henkilöstä. Tähän liittyy monia erittäin arkoja ja hankalia kysymyksiä, mutta minun mielestäni niitäkin pitäisi avoimesti käydä läpi. Se ei saa johtaa siihen, että sen takia halpuutetaan sitä työtä. Mutta nyt kun tätä perustuloa kokeillaan tämän hallituksen toimesta, minun mielestäni tästä voitaisiin käydä avoin keskustelu, voidaanko tällä tavalla pienentää sitä työn vastaanottamisen kynnystä ja toisaalta puuttua myöskin sitten tähän ongelmaan, jonka, edustaja, nostitte esille.

16.29 Pekka Haavisto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskustelu lähti nuorista ja lapsiperheistä, ja valitettavasti Suomessa tänä päivänä huono-osaisuus, syrjäytyminen, on enemmän periytyvää kuin aikaisemmin, ja näinhän ei pitäisi olla.

Kiinnitän huomiota kahteen asiaan:

Punkt i protokollet PR 119/2017 rd

Toinen on nuorten harrastusmahdollisuuksien eriytyminen varallisuuden mukaan. Harrastukset ovat nykyään tavattoman kalliita, ja jollain tavalla tätä tietä pitäisi nuorten osalta tasoittaa.

Mutta toinen, vielä vakavampi kysymys on koulutuksesta syrjäytyminen. Viime aikoina on julkaistu tutkimuksia nimenomaan toisen asteen koulutuksen osalta: sekä ammatillisessa koulutuksessa että lukiokoulutuksessa kohtuuttomat maksut, joita menee oppimateriaalista, kirjoista, opetusvälineistä, saattavat olla keskeyttämisen syy ja luovat lisää syrjäyteneisyyttä. Mitä hallitus tälle asialle aikoo tehdä?

16.30 Opetusministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe mies! Ensinnäkin tästä harrastamisesta: On tunnistettu, että on erittäin tehokasta ja hyvää syrjäytymisen ehkäisyä, että lapset ja nuoret pääsevät harrastamaan ja monipuolisten, mielekkäiden harrastusmahdollisuuksien piiriin. Se on totta, että kustannukset ovat nousseet, ja sen takia hallitus on asettanut tavoitteekseen harrastustakuun eli sen, että jokaisella lapsella olisi mahdollisuus vähintään yhteen mieleiseen harrastukseen, ja sitä viedään eteenpäin yhdessä kuntien, kolmannen sektorin ja kaikkien mahdollisten toimijoiden kanssa, jotka vaikuttavat lasten harrastusmahdollisuuksiin.

Sen lisäksi nousi esille tärkeä nuorten koulutusmahdollisuuksien edistäminen ja se, että kenenkään koulutuspolku ei saa katketa varattomuuden takia. Koska olemme tästä huolissamme, olen teettänyt selvitystä Opetushallituksessa siitä, mikä on nykytila, mikä on tämänhetkinen tilanne tämän asian suhteen. Sen johdosta sitten pystymme tekemään toimenpiteitä, kun saamme sen selvityksen ensi vuoden alussa. Lupaen, että hallitus tekee aivan kaikkensa, että jokainen nuori tässä maassa saa mahdollisuuden opiskella.

Frågan slutbehandlad.